



UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA,
FACULTATEA DE LITERE
DEPARTAMENTUL TRADUCERE, INTERPRETARE ȘI LINGVISTICĂ APLICATĂ
DEPARTAMENTUL LITERATURĂ UNIVERSALĂ ȘI COMPARATĂ
UNIVERSITATEA LIBERĂ INTERNAȚIONALĂ DIN MOLDOVA,
FACULTATEA DE LITERE

APEL LA COMUNICARE



CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ
*GASTRONOMIA ÎN TEXTUL (NON)LITERAR -
O ABORDARE INTERCULTURALĂ*

4-5 mai 2023, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău

COMITET ONORIFIC

Adriana Cazacu-Țigaie, conferențiar universitar, doctor, Secretar de Stat, Ministerul Educației și Cercetării/ Universitatea de Stat din Moldova

Igor Șarov, conferențiar universitar, doctor, Rectorul Universității de Stat din Moldova

Sanda-Maria Ardeleanu, profesor universitar, doctor, Universitatea „Ștefan Cel Mare”, Suceava, România

Mzago Doktourichvili, profesor universitar, doctor, Universitatea de Stat Ilia, Tbilisi, Georgia

Sergiu Pavlicenco, profesor universitar, doctor habilitat, Universitatea de Stat din Moldova

Ion Manoli, profesor universitar, doctor habilitat, Universitatea Liberă Internațională, Chișinău, Republica Moldova

Teo Chiriac, președinte al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova

Valeriu Bînzaru, Președintele Fundației Pentru Relații Moldo – Japoneze

COMITET ȘTIINȚIFIC

Ludmila Zbanț, prof. univ., dr. hab. Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova – președinte

Aurelia Hanganu, conf. univ., dr. hab., prorector pentru activitate științifică și relații internaționale, Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

George Manolache, prof. univ., dr., Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu, România

Vasile Spiridon, prof. univ., dr., Universitatea „Vasile Alecsandri”, Bacău, România

Georgiana Badea, prof. univ., dr., Universitatea de Vest din Timișoara, România

Petrea Lindenbauer, dr., hab., Institutul de Romanistică, Universitatea din Viena

Neli Ileana Eiben, dr., Universitatea de Vest din Timișoara, România

Karl Akiki, conf. univ., dr., Universitatea Saint Joseph din Beirut, Liban

Heinz Bouillon, conf. univ., dr., Universitatea Catolică din Louvain, Belgia

Tran Van Cong, conf. univ., dr., Universitatea din Hanoi, Vietnam

Eldina Nasufi, prof. univ., dr., Universitatea din Tirana, Albania

Eugenia Bojoga, conf. univ., dr. Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România

Inga Druță, conf. cercetător, dr., hab., Institutul de Filologie Bogdan Petriceicu Hașdeu, USM

Annie Gérin, conf. univ., dr., Universitatea Concordia, Montreal, Canada

Louis Martin Onguéné Essone, prof. univ., dr., Universitatea din Yaoundé 1, Camerun

Karine Grigoryan, conf. univ., dr., Universitatea de Stat V. Briusov, Erevan, Armenia

Miranda Lomidze, conf. univ., dr., Universitatea de Stat A. Tsereteli din Kutaisi, Georgia

Liana Nozadze, conf. univ., dr., Universitatea de Stat A. Tsereteli din Kutaisi, Georgia

Mariana Șovea, dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România

Françoise Wuillmart, directoare a Centrului european de traducere literară, Belgia

Rachida Sadouni, conf. univ., dr., Universitatea din Alger 2 Abou El Kacem Saadallah și Universitatea Blida 2 Ali Lounici, Algeria

Tatiana Ciocoi, conf.univ., dr. hab., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

Elena Prus, prof.univ., dr. hab., Universitatea Liberă Internațională din Moldova

Irina Breahnă, conf.univ., dr. hab., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

Ludmila Usatâi, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

Angela Grădinaru, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

Emilia Taraburca, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova
Cristina Crossu-Chiriac, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova
Carolina Dodu-Savca, conf.univ., dr., Universitatea Liberă Internațională din Moldova
Vitalina Bahneanu, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova
Daniela Pascaru, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova
Inga Stoianov, conferențiar universitar, doctor, Universitatea Liberă Internațională
Ivan Pilchin, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova
Maria Pilchin, Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova
Gabriela Șaganean, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova
Victor Untila, conf.univ., dr., Universitatea Liberă Internațională din Moldova
Tatiana Porumb, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova
Nina Roșcovan, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova
Olesea Bodean-Vozian, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova
Ina Sîtnic, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

COMITET DE ORGANIZARE

Angela Grădinaru, Universitatea de Stat din Moldova - *președinte*
Emilia Taraburcă, Universitatea de Stat din Moldova – *vicepreședinte*
Ludmila Usatâi, Universitatea de Stat din Moldova
Ludmila Zbanț, Universitatea de Stat din Moldova
Elena Prus, Universitatea Liberă Internațională din Moldova
Carolina Dodu-Savca, Universitatea Liberă Internațională din Moldova
Nina Roșcovan, Universitatea de Stat din Moldova
Gabriela Șaganean, Universitatea de Stat din Moldova
Cristina Crossu-Chiriac, Universitatea de Stat din Moldova
Rodica Caragia, Universitatea de Stat din Moldova
Ina Sîtnic, Universitatea de Stat din Moldova
Oxana Căpățînă, Universitatea de Stat din Moldova
Natalia Mucerschi, Universitatea de Stat din Moldova
Tatiana Porumb, Universitatea de Stat din Moldova
Ala David, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu din Republica Moldova / Universitatea de Stat din Moldova
Mariana Cerepanova, Universitatea Tehnică a Moldovei / Universitatea de Stat din Moldova

COMITET DE LECTURĂ

Angela Grădinaru, Universitatea de Stat din Moldova
Emilia Taraburcă, Universitatea de Stat din Moldova
Ludmila Zbanț, Universitatea de Stat din Moldova
Oxana Căpățînă, Universitatea de Stat din Moldova
Natalia Mucerschi, Universitatea de Stat din Moldova
Nina Roșcovan, Universitatea de Stat din Moldova
Gabriela Șaganean, Universitatea de Stat din Moldova
Cristina Crossu-Chiriac, Universitatea de Stat din Moldova
Ina Sîtnic, Universitatea de Stat din Moldova
Tatiana Porumb, Universitatea de Stat din Moldova

ARGUMENT

Această manifestare științifică se va desfășura în spiritul dialogului interdisciplinar și multicultural. Sintagma „gastronomia în textul (non)literar” invită către o abordare pluridisciplinară, interculturală, plurilingvistică a fenomenelor care țin de dinamica limbii, literaturilor și limbajelor specializate. Întoarcerea la modelele lingvistice și paradigmele literare și critice consacrate, reconsiderarea rolului traducerii în evoluția culturilor, precum și recursul la inter- și transdisciplinaritate se impun din necesitatea de asumare onestă a tradiției care nu se opune însă inovației.

Credem că noi sensuri și semnificații pot fi descoperite și explorate în literatură, terminologie, traducere, studii culturale. Participanții la această conferință internațională se vor lăsa seduși de productivitatea investigării relațiilor dintre gastronomie, literatură, terminologie și traducere. Literatura ca discurs este un agent al mutației culturale și oferă un spațiu de negociere creativă, de redefinire, negare, deconstruire și reinventare a valorilor, sensurilor și identităților. Caracterul multi-semiotic al comunicării afectează în mod esențial dinamica traducerii și a retraducerii dar și conceptul însuși de traducere/ text tradus / original. În multe culturi sunt reconsiderate și puse în valoare contribuția și rolul traducerilor în formarea patrimoniului cultural național.

Toată această problematică propune numeroase piste de reflecție și invită la o dezbatere incitantă în cadrul a două axe:

1. GASTRONOMIA ÎN TEXTUL LITERAR – O ABORDARE INTERCULTURALĂ

Gastronomia reprezintă expresia unei culturi, filozofii, viziuni asupra lumii, un semn de identitate și un nutriment al memoriei umane. În literatura din toate timpurile s-a mâncat și se mănâncă; istoria literaturii este plină de mâncăruri, dar și istoria mâncărilor este plină de literatură. Există o literatură a bucătăriei, dar există și o bucătărie a literaturii. A scrie este un fel de a găti, a citi este un fel de a mânca. H. Fielding, ca și alți maieștri ai condeiului, vedea analogii între munca scriitorului și cea a bucătarului, intitulând prefața la *Tom Jones. Introducere în roman sau Lista bucatelor la banchet* („arta culinară vs arta cuvântului”). După preferințele culinare ale unei literaturi se pot spune multe despre neamul care o reprezintă, gastronomia, împreună cu literatura, muzica, pictura devenind parte componentă a culturii oricărui popor.

Textul literar este o ”book”ătărie din/în care se ”bea” și se ”mănâncă”. Au devenit uzuale expresii, precum: ”sete/foame/poftă de carte”, ”plăcerea/beția textului”, ”hrană spirituală”, ”gust estetic”, ”apetit literar”, ”saturație literară” ș.a. care consemnează conținutul simbolic al hranei și apropie gastronomicul de poetic și gnoseologic. ”Ambele (literatura și gastronomia) sunt produsul unei subtile alchimii – a cuvintelor, a alimentelor – al căror artizan – literatul, bucătarul – poate, în cazuri fericite, după perioade mai scurte sau mai lungi, în care a asimilat hrana organică și spirituală, să înfăptuiască miracolul unei transsubstanțieri laice: alimentul - atent gătit și inspirat servit, deci digerabil – devine astfel poem, baladă, epopee, iar literatura – nutriment al intelectului.” (I. Krizsanoszki)

Cercetarea semnificațiilor codului alimentar a devenit o parte componentă indispensabilă a literaturii și a culturii universale. Gastronomia, ca dimensiune a culturii, a însoțit mereu traseul de dezvoltare a omenirii, fiind relaționată cu toate domeniile de manifestare a omului: artele frumoase, științele sociale și cele ale naturii, antropologia, culturologia, psihanaliza ș.a. Istoria civilizației se poate urmări și prin prisma gastronomică (*O lume într-o carte de bucate*, după titlul celebrului manuscris din epoca brâncovenească). Este evidentă și legătura dintre alimentare și filozofie (E. Cioran: "La Paris mi-am dat seama că a mânca este un ritual, un act de civilizație, aproape o luare de poziție filosofică"), de la hedonism până la ascetism, precum și cea dintre alimentare și religie (în *Vechiul Testament*, în cartea *Genezei*, calea spre cunoaștere și căderea în păcat au loc prin actul mâncării ("fructul interzis"). În acest câmp semantic se înscriu atât ritualurile, cu simbolica lor gastronomică, cât și posturile, când hrana materială este înlocuită cu cea spirituală.

Explicarea fenomenului gastronomic într-un text literar contribuie la o mai complexă receptare a acestuia, oferind caracteristici sugestive despre specificul etno-geografic și istoric, despre locul și timpul acțiunii, întregește portretul personajului și caracteristicile mediului. Ce, când, cum, unde se mănâncă – sunt detalii ce pot completa informația despre condiția socială, statutul economic, modul de viață și calitatea ei, starea emoțională, inclusiv tulburările gastronomice, precum bulimia, anorexia, supra- și subnutriția, voma ș.a.

Invitația la lectură este ca o invitație la masă. Dacă scriitura este asemenea unui proces de gătire, atunci lectura este asemenea unui proces de alimentare ("plăcerea lecturii vs plăcerea mâncării"). În acest caz, bucătarul-scriitor amestecă în cunoștință de cauză substantive, verbe și adjective, le prepară cu condimente din figuri de stil, le îndulcește cu umor sau le sarează cu satiră și ironie și propune un meniu care ar satisface apetitul oricărui cititor.

Felurile de bucate, modul de a le selecta/prepara/mânca, diverse aspecte ale meselor din arealuri culturale diferite, din trecut și din prezent, reflectate în discursul literar, apropierea gastronomică de text asigură *Banchetul* spiritual, ca o continuare a celor de la Platon, Diogene Laerțiu, Plutarh, Dante, M. Luther ș.a. De la *Biblie* la textul afișat pe computer, de la mit la best-seller, de la folclor la textul modernist, postmodernist și post-postmodernist, de la Homer la J. Joyce, de la romanele cavalești la Cervantes, de la Rabelais la Proust, de la Dante la Balzac ș.a.m.d., gastronomia participă la schimbarea codurilor și a mentalităților, formând și depășind gusturi literare, alimentând, susținând și dezvoltând dialogul dintre oameni și culturi.

Atelierul dat este conceput ca spațiu de dezbateri în lumina progreselor înregistrate în sectoarele conexe și propune participanților să reflecteze asupra următoarelor probleme actuale :

- Istoria literaturii prin prisma gastronomică;
- "Arta culinară" în textul literar;
- Istorie, etos și cultură prin abordare gastronomică;
- Semiotica gastronomică;
- Gastronomia și filozofia;
- Gastronomia și religia;
- Ingredientele și condimentele "bucătăriei literare"/ lexicul gastronomic în limbajul artistic.

2. GASTRONOMIA ÎN TEXTUL NONLITERAR – O ABORDARE INTERCULTURALĂ

De la mese de lucru, tăvi, site, răzătoare și alte ustensile necesare într-o bucătărie și până la numele preparatelor din meniul unui restaurant, toți termenii sunt utili pentru a semnifica și a reprezenta gastronomia. Aceștia ocupă un loc special în discursul gastronomic și se numără printre „vedetele” bucătăriei casnice sau profesionale, putând transforma activitatea de traducere într-o experiență plăcută sau într-una chinuitoare.

Și totuși ... Gastronomia nu este doar bucătărie, ci și cunoștințe și cunoaștere. Diferitele domenii și ramuri ale gastronomiei au contribuit, de-a lungul timpului, la producerea a numeroase terminologii pentru a desemna echipamentele folosite în bucătărie, procesele puse în aplicare și produsele finite rezultate. Un astfel de inventar atestă avantaje importante ce țin de acuratețea și longevitatea conservării informației. Evoluția artei gătitului se oglindește și în înnoirea discursului gastronomic ce reflectă schimbările petrecute în timp, în spațiu, în societate sau în stilul de a comunica, dar și pun în valoare mentalități, mode și gusturi ... toate reflectate într-o terminologie socioculturală.

O frazeologie a gustului? Putem vorbi de o componentă frazeologică a discursului gastronomic? În limbajele de specialitate apar entități frazeologice ce aparțin limbii generale, dar și entități frazeologice specifice unui domeniu de specialitate în parte. De la o limbă la alta structura acestor entități frazeologice poate fi diferită și nu poate fi abordată prin prisma fiecărui termen, ci a întregii unități pe care o formează (I. Busuioc). Care sunt convențiile ce permit decodarea sensului fiecărui termen din componenta frazeologică și există oare preferințe și constrângeri mai specifice în procesul de traducere a unui text specializat din domeniul gastronomiei?

Să nu uităm și de provocările secolului XXI care modifică și ele practicile culinare din prezentul nostru, dar s-ar putea și pe cele din viitorul nostru imediat. Având în vedere evenimentele prin care trece lumea gastronomiei, din cauza pandemiilor, a dificultăților economice și a schimbărilor din societatea de consum, ce viziuni noi apar/ar putea apărea cu privire la unele forme originale și creative de gătit. Care este rolul gătitului, dar și al contextului ambiental, al emoțiilor și al limbajului și discursului gastronomic în căutarea estetică a aromelor, dar și a constituirii unor tendințe gastronomice, a imaginii unui bucătar, a unui teritoriu și a unei epoci?

În acest context, atelierul va întruni contribuțiile cercetătorilor care abordează problemele de diferențe interlingvistice și de comunicare interculturală din diverse perspective, de exemplu:

- Discursul gastronomic - incursiuni în domenii conexe;
- Frazeologia gustului - unități frazeologice cu termeni gastronomici;
- Terminologie gastronomică - aspecte patrimoniale și culturale;
- Gastronomie și comunicare specializată;
- Traducerea în domeniul gastronomiei.

ORGANIZAREA COMUNICĂRILOR

- Comunicări individuale (20 de minute + 5 minute de dezbatere/întrebări)
- Conferințe plenare (45 de minute)

MODALITĂȚI DE TRIMITERE A PROPUNERILOR

Propunerile comunicărilor vor include următoarele:

- Numele, prenumele, afilierea participantului;
- Titlul comunicării;
- 5-7 cuvinte-cheie
- Rezumatul comunicării max. 250 cuvinte

Formular de înscriere
Nume:
Prenume:
Denumirea instituției:
Titlu științific:
E-mail:
Mod de participare (bifați): cu prezență fizică online
Denumirea axei în care se înscrie comunicarea:
Titlul comunicării:
Cuvinte-cheie (5-7 cuvinte-cheie):
Rezumat, 250 cuvinte:

Toate rezumatele și propunerile de comunicare vor fi transmise pe adresa angelagradingaru16@gmail.com până la 15 aprilie 2023

Limbile de comunicare: româna, franceza, engleza, spaniola, italiana, germana, rusa.

Articolele vor fi publicate în volumul „Actele Conferinței Internaționale *Gastronomia în textul (non)literar - o abordare interculturală*”, editura CEP USM.

CALENDAR

- Difuzarea apelului la comunicări: 14 februarie 2023
- Data limită pentru trimiterea fișei de participare: 15 aprilie 2023
- Trimiterea textului integral al comunicării: 5 iunie 2023
- Conferința internațională: 4-5 mai 2023

CONDIȚII DE REDACTARE

Articolul trebuie scris clar, succint, fără corectări. Materialul cules la calculator în editorul *Word* se prezintă în format electronic.

Structura articolului:

Elementele principale ale articolului științific includ:

- a) rezumatul;
- b) cuvintele-cheie;
- c) introducere;
- d) metode și materiale aplicate (pentru domeniile științelor exacte și ale naturii);
- e) rezultate obținute și discuții;
- f) concluzii;
- g) bibliografie.

TITLUL (se culege cu majuscule) în limba de scriere a articolului și în limba engleză.

Ex.: l. română – **DETERMINĂRI PSIHOPEDAGOGICEALE ABORDĂRII COMUNICATIV ÎN PREDAREA LIMBII ENGLEZE**

l. engleză – **THE PSYCHOPEDAGOGICAL BASIS OF COMMUNICATIVE APPROACH IN TEACHING ENGLISH**

Prenumele și NUMELE autorilor (complet).

Afilierea (instituția(le) în care activează autorul(ii)).

Rezumatele (200-500 de semne) în limbile română și engleză.

Cuvinte-cheie în limbile română și engleză (7-10 cuvinte).

Textul articolului (la 1,5 interval, corp – 12, folosind formatul A4 cu margini de 2x2x2x2 cm).

Figurile, fotografiile și tabelele se plasează nemijlocit după referința respectivă în text sau, dacă autorii nu dispun de mijloace tehnice necesare, pe foi aparte, indicându-se locul plasării lor în text. Sub figură sau fotografie se indică numărul de ordine și legenda respectivă.

Tabelele se numerotează și trebuie să fie însoțite de titlu.

Bibliografie

În text **referințele** se numerotează prin cifre încadrate în paranteze pătrate (de exemplu: [2, p.7], [5-8]) și se prezintă la sfârșitul articolului **într-o listă aparte în ordine apariției în text**. Sursele bibliografice se prezintă în modul următor:

a) cărți tipărite și publicații monografice

ROJCO, A. ș.a. *Prestațiile sociale și impactul lor asupra reducerii sărăciei în Republica Moldova*. Chișinău: IEFS, 2011. 156 p.

b) contribuții în publicații monografice tipărite

SMITH, C. Problems of informatin studies in history. In: S.STONE, ed. *Humanities information reseearch*. Sheffield: CRUS, 1980, p.27-30.

c) articole în culegeri

КВИЛИНKOBA, E. Календарные обычаи и обрядность. В: *Гагаузы*. Отв. ред. М.Н. ГУБОГЛО, Е.Н. КВИЛИНKOBA. Москва: Наука, 2011, с.352-367.

d) articole în reviste

GUȚU, V., DANDARA, O., MURARU, E. Cadrul de referință al evaluării programelor de formare în învățământul superior. *Studia Universitatis. Seria Științe ale Educației*. 2007. nr.5, p.21-26.

e) materiale / teze ale comunicărilor la congrese, conferințe

BOTNARENCO, T. Sistem computerizat pentru investigarea și dezvoltarea rapidității reacției motrice de start la înotători. In: *Sportul olimpic și sportul pentru toți: materialele congr. șt. intern.*, 12-15 sept. 2011. Chișinău: USEFS, 2011, vol.1, p.196-198.

f) hărți publicate separat

CROWN LANDS AND SURVEY OFFICE ; HONG KONG. [Hong Kong. 1 : 1,000. Series HP1C.] Hong Kong: CLSO, 1973. With contours and spot heights.

g) hărți publicate ca o contribuție în altă resursă de informare

National topographic map series. [Queensland index map]. 1:100,000. In: Australia. Division of National Mapping. Statement of activities, 1 July 1984-30 June 1985. Annex A1.

h) documente de arhivă

Act de danie al regelui maghiar Vladislav al II-lea în favoarea cnezilor locali pentru "...possessionis Rywsor predictam ac Syrel vocatas in districtu de Haczaak habitas...". 01.09.1435. Text latin original. În: Arhiva Nationala Maghiara, Fond Arhiva Diplomatica, Dl. 29882. Budapesta.

i) materialele electronice

ЧИМПОЕШ, Д., ШУЛЬЦЕ, Э. *Экономическое состояние сельскохозяйственных предприятий Республики Молдова*. 2006. [Accesat 27.12.2021] Disponibil: <http://www.iamo.de/fleadmin/institute/pub/dp91.pdf/>

j) brevete de invenție

UNIVERSITATEA AGRARĂ DE STAT DIN MOLDOVA. *Metoda de imunoprofilaxie a bursitei infecțioase aviare*. brevet MD nr. 2953, Inventatori: EREMIA, N., STARCIUC, N., DABIJA, T. CIB A61D 99/00. Publ. 31.01.2006, BOPI nr. 1/06.

k) tezele de doctorat

KARSTEN K. *Influența instituțiilor statale asupra sistemelor de ocrotire a sănătății* / Autoreferat al tezei de doctor în științe politice, Chișinău, 1998.

l) site-uri web

Words Without Borders: The online magazine for international literature. PEN American Center, ©2005[citat 12 July 2007]. Disponibil: <http://www.wordswithoutborders.org>

Lista referințelor trebuie să se încadreze în limite rezonabile.

Nu se acceptă referințe la lucrările care nu au ieșit încă de sub tipar.